

KÜLTÜR TARİHİMİZ AÇISINDAN BLAGAY (ALP-ERENLER) TEKKESİNİN ÖNEMİ

Ömer BOZKIR

Kafkas Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Kars / Türkiye

Anahtar Kelimeler: Tekke, Blagay Tekkesi, Bosna-Hersek.

ÖZET

Kültür tarihimiz açısından kültürümüzün yayılmasında ve yayılan bölgelerde derin izler bırakan alp-erenler ve kurdukları tekkeler önemli bir yere sahiptir. Alp-erenler, sahip oldukları sağlam kültür anlayışlarını dini değerlerle harmanlayıp kurmuş oldukları tekkeler sayesinde önemli fonksiyonlar ifa etmişlerdir. Sadece yerleşim alanlarıyla sınırlı kalmayıp Anadolu, Rumeli ve Avrupa'ya kadar uzanan bir ağ içerisinde birbirlerinden destek alıp sağlam bir kültür anlayışı ortaya koymuşlardır. Bu çalışmada XIII. Yüzyıl'da bir Horasan eri olarak Anadolu'ya gelen, Anadolu ve Rumeli'nin fethi esnasında gazalara katılan, kahramanlığı ile bilinen bir Türk ereni Sarı Saltuk ve Blagay Tekkesi'nin (Alp-erenler Tekkesi) öneminden bahsedilecektir. Tekkeler kültür tarihi açısından önemli yere sahiptirler. Sarı Saltuk'un Anadolu'da yaşadığı dönem, Selçukluların en karışık zamanı ve yıkılma sürecine girdiği dönemdir. Bu dönemde dağılmaya başlayan Türk Kültürünü yeniden bir araya getirme, yaşatma dervişler ve tekkeler sayesinde olmuştur. Bosna-Hersek'te Blagay Tekkesi, Alp-erenler Tekkesi olarak da bilinmektedir. Bu tekke dini, tasavvufi değerlerin yanı sıra sosyal ve kültürel anlamda önemli bir yere sahiptir. Çünkü dini değerlerle birlikte yaşanan milli değerler bu bölgelerin fetihleri sırasında çok önemli görevler üstlenmiştir. Balkan Coğrafyası'nda Tekkeler, genellikle yerleşim yerleri dışında tabir yerinde ise kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde kurulmuşlardır. Öncelikle iç âleme hitap eden dünyanın cazibesinden uzak adeta gönülleri feth eden mekânlar tercih edilmiştir. Bu mekânlar ve münzevi hayat insanların manevi çekim alanları olup cazibe merkezleri haline gelmiştir. Böylece gönülleri fethedilen insanların dini ve kültürel etkileşimleri daha kolay olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlardaki fetih hareketlerinden kısa sürede sonuç alması bunun bir göstergesidir. Tekkenin kuruluş mekânı, mimarisi, iç donanımı adeta kültürümüzün bir parçası olduğunu gösteriyor. Özellikle son dönemlerde ziyaretçi sayısının artması buraya verilen önemi de beraberinde getirmiştir. Tekkenin bakım ve onarımının ülkemiz tarafından yapılmış olması bizim için ayrı bir önem arz eder. Çalışma üç bölümden müteşekkil olup; birinci bölümde; tekkeler ve fonksiyonları, ikinci bölümde; Saltuk-name destanı ve Sarı Saltuk, üçüncü bölümde; Blagay Tekkesi ve kültür tarihi açısından önemi değerlendirilmiştir.